

Το παρόν άρθρο συντάξα με αφορμή το ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ άρθρο (1) της κ. Αργυρώς Τέγουτζικ, Ειρηνοδίκου, το οποίο είχε αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, όπου και το είχα πρωτοδεί. Λυπάμαι που δεν μπορώ να σας παραπέμψω στη σχετική διεύθυνση, διότι δεν υπάρχει πλέον αναρτημένο στην ως άνω ιστοσελίδα, για λόγους άγνωστους σε μένα.

Η θεωρία των “εξαιρετικών περιστάσεων”. Μια θεωρία παντός καιρού, κομμένη και ραμμένη στα μέτρα της εκτελεστικής εξουσίας

20/1/2021

Πρίν δέκα περίπου χρόνια, η Οικονομία αναδείχθηκε ως επικυρίαρχη έναντι της πολιτικής και οι απόψεις των οικονομολόγων και τεχνοκρατών του είδους απέκτησαν σημαίνουσα θέση στις ζωές μας. Αρχίσαμε να εξοικειωνόμαστε με όρους όπως “χρηματοπιστωτική ικανότητα”, “δημοσιονομικό χρέος”, “ισοζύγιο εμπορικό και εξωτερικών συναλλαγών”, “ομόλογα”, “CDS” και “CDO”, “PSI”, βομβαρδιστήκαμε με το περίφημο “καταναλώναμε περισσότερα από όσα παράγαμε” και “πρέπει να πληρώσουμε τα χρέη μας” (αν και, σημειώνω, ουδέποτε ενημερωθήκαμε ως πολίτες για την προέλευσή τους), μας έγιναν δεύτερη φύση οι όροι “αγορές”, “μνημόνια”, “υποχρεώσεις”, “θεσμοί” (εκτός συντάγματος και ελληνικού πολιτισμού) και “επιτελεία ελέγχου”, είδαμε το μοναδικό δημοψήφισμα που έγινε στην μεταπολίτευση να αλλάζει αποτέλεσμα εν μία νυκτί, είδαμε την δημόσια κτήση να γίνεται ιδιωτική (ΤΑΙΠΕΔ), να υποθηκεύεται για 99 χρόνια στους “δανειστές” μέσω της ΕΕΣΥΠ (γνωστή και ως Υπερταμείο), βιώσαμε μίαν απίστευτη κατάρρευση του βιοτικού μας επιπέδου, από την οποία ουδείς (εκτός ελαχίστων) έχει ανακάμψει και κλάψαμε ανθρώπους. Πολλούς ανθρώπους του στενού και μη περιβάλλοντός μας, που δεν άντεξαν και χαιρέτησαν τον μάταιο τούτο κόσμο μία ώρα νωρίτερα (και δεν αναφέρομαι μόνον στις επίσημες αυτοκτονίες της πρώτης περιόδου, αλλά και στην για πρώτη φορά μείωση του πληθυσμού της Ελλάδος μετά την κατοχή (2)). Για όλα τα παραπάνω, δεν θα παραπέμψω κάπου ιδιαίτερα, καθώς φρονώ ότι είναι κοινό πλέον κτήμα, αποτελούν διδάγματα κοινής πείρας. Αυτό που επίσης αποτελεί κοινό κτήμα και δίδαγμα κοινής πείρας είναι ότι για τα αμαρτήματα αυτής της δεκαετίας, ουδέποτε επήλθε κάθαρση. Η ελληνική κοινωνία ουδέποτε ενημερώθηκε από τα πολιτειακά της όργανα πώς από “θωρακισμένη οικονομία” συρθήκαμε στην περιπέτεια των μνημονίων, ποιοί τελικά κέρδισαν από τα “CDS”, τα “CDO” και το “PSI”, ποιά ταμεία φίλιων χωρών και

ποιά διεθνή funds επωφελήθηκαν από τα κερδοσκοπικά παιχνίδια με τα ελληνικά ομόλογα και, τελικώς, αυτό που έμεινε είναι ότι οι υπαίτιοι της οικονομικής κατάρρευσης ζουν και βασιλεύουν, χωρίς ποινικές και αστικές ευθύνες.

Σ' αυτή την δεκαετία, αυτό που σημάδεψε το νομικό κόσμο ήταν η επαναφορά του **“δικαίου της ανάγκης”** στο προσκήνιο. Η εκτελεστική εξουσία δια των οργάνων της, πυρετωδώς εργαζόμενη, με την έκδοση Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου κατ' επίκληση του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος και μυριάδων Υπουργικών Αποφάσεων, επικυρώνοντας αλλοτρίων χωρών και διεθνών οργάνων τις αποφάσεις, θεσπίζοντας μέτρα και πάλι μέτρα και, κυρίως, υλοποιώντας τα μέτρα αυτά, αναδείχθηκε ο τρανός νικητής των τριών λειτουργιών, με μία υποτονική νομοθετική, η οποία απλώς επικύρωνε το (προπαρασκευαστικό) έργο της εκτελεστικής και με μία δικαστική, που, κατά την άποψή μου, με κομβικές αποφάσεις της τύλιξε με τον μανδύα της νομιμοποίησης τα πεπραγμένα.

Τα ανωτέρω επισημάνθηκαν και διατυπώθηκαν από την γράφουσα ως εισηγήτρια στο Πανελλήνιο Συνέδριο της Λάρισσας της 7-8/10/2016, με θέμα «Η θεωρία των εξαιρετικών περιστάσεων. Η νομολογία για το δημοσιονομικό συμφέρον ως δημόσιο συμφέρον και η αδήριτη πραγματικότητα» (3), εν κατακλείδι δε συνοψίσθηκαν στο ότι : «Η νομολογία του Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου (Συμβουλίου της Επικρατείας), που ξεκίνησε με την περίφημη 668/2012 απόφαση-σταθμό της Ολομελείας του και κατέστη κρατούσα, τελικώς φαίνεται να αποτελεί το “νομιμοποιητικό άλλοθι”, άλλως, την “σφραγίδα νομιμοποίησης” των επιλογών του “μνημονιακού” νομοθέτη. Ενός νομοθέτη εντελώς απογυμνωμένου από τον συνταγματικό του ρόλο, αφού εν τοις πράγμασι δρα διεκπεραιωτικά, αφ' ενός κυρώνοντας διεθνείς συμβάσεις και άμεσα εφαρμοζόμενους ενωσιακούς κανόνες και αφ' ετέρου ψηφίζοντας -πολλάκις άνευ συζήτησης και διαβούλευσης, με την διαδικασία του επείγοντος και του κατεπείγοντος- νομοθετήματα, κυρίως εφαρμοστικά, τα οποία έχουν επεξεργαστεί και διατυπωθεί από όργανα της ετέρας εξουσίας, της εκτελεστικής, μετά από διαβουλεύσεις οργάνων της με όργανα εκτός της ελληνικής επικράτειας. Η “σφραγίδα” αυτή έχει χορηγηθεί δια του δικανικού μανδύα της “θεωρίας των εξαιρετικών περιστάσεων”, η οποία στο παρελθόν έχει συνδεθεί με “ιδιαίτερες” ιστορικές καταστάσεις και, τελικώς, φαίνεται να υποστηρίζει την διαπιστούμενη τάση της σημαντικής “ενίσχυσης” της λειτουργίας της εκτελεστικής εξουσίας, έναντι των δύο άλλων εξουσιών, διαταράσσοντας έτσι, ανεπίγνωστα αν μη τι άλλο, την συνταγματική ισορροπία μεταξύ των τριών αυτών εξουσιών».

Βέβαια, το ζήτημα της τάσης ενίσχυσης της εκτελεστικής εξουσίας και της άμβλυσης της αρχής της διάκρισης των εξουσιών δεν είναι ζήτημα που απασχόλησε το νομικό κόσμο της χώρας μας μόνο την ανωτέρω δεκαετία, αλλά ζήτημα που απασχολούσε το νομικό

κόσμο εντόνως καθ' όλη την διάρκεια του τετραγαμένου 20ου αιώνα (αιώνα της Μικρασιατικής Καταστροφής, 2 παγκοσμίων πολέμων, 2 μακρυχρόνιων δικτατοριών) έως την μεταπολίτευση (βλ. Αριστόβουλου Μάνεση "Περί Αναγκαστικών Νόμων. Αι Εξαιρετικά Νομοθετικά Αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Εξουσίας" Εκδ.Οικ. Ν.Α. Σάκκουλα, 1953). Μόνον που, κατά πως φαίνεται, η πριν 10 έτη επανεμφάνισή του στον 21ο αιώνα, σε πιο σύνθετη μορφή, δεν ήταν μια παρένθεση, αλλά μια νέα αρχή, σε ειρηνική περίοδο.

Ή μήπως διανύουμε περίοδο ακήρυχτου πολέμου, με διαφόρων τύπων αόρατους εχθρούς, όπου ο εχθρός έχει μεταλλαχθεί και καμουφλαρισμένος καθώς είναι, δεν τον βλέπουμε;

Μόλις πέρσι, περίπου τέτοιον καιρό, η Ιατρική αναδείχθηκε ως επικυρίαρχη έναντι της πολιτικής και οι απόψεις λοιμωξιολόγων, επιδημιολόγων και άλλων ειδικών απέκτησαν σημαίνουσα θέση στις ζωές μας. Αρχίσαμε να εξοικειωνόμαστε με όρους όπως "πανδημία", "Covid-19", "εμβόλια RNA", "κοινωνική αποστασιοποίηση (αγγλιστί social distancing)", βομβαρδιστήκαμε από "κρούσματα" και "θανάτους" από τον "φονικό ιό", με την "υπερμετάδοση", αρχίσαμε να αντιλαμβανόμαστε την ύπαρξη του άλλου ως θανάσιμο κίνδυνο για την δική μας ύπαρξη και υποχρεωθήκαμε στην συμμόρφωση "περιορισμών", (ενδεικτικώς, μασκοφορία, lock down καθολικό και μερικό, κυκλοφορία και μετακίνηση με άδεια, μετάβαση σε χώρους μαζικής συνάθροισης υπό όρους αναγκαιότητας και προϋποθέσεις, άσκηση θρησκευτικής λατρείας υπό όρους, κλείσιμο σχολείων), οι οποίοι φαίνονταν αρχικά βραχυχρόνιας εφαρμογής, όμως, όπως δείχνουν τα πράγματα, δεν αποκλείεται διόλου να ισχύσουν μακροπρόθεσμα. Καθότι, δια στόματος "ειδικών", τους οποίους φέρεται να επικαλούνται οι δικοί μας "αρμόδιοι", πληροφορούμαστε ότι ο ιός είναι εδώ, παρών, όπως και οι μεταλλάξεις του, μάλιστα πρέπει να είμαστε έτοιμοι γιατί θα παραμείνει έως το 2025 ή και ισόβια (βλ. δηλώσεις και Επικεφαλής του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, περί του ότι ο ιός ήρθε για να μείνει) (4). Επομένως, ευλόγως διαχέονται μηνύματα και προβληματισμοί ότι μιλάμε πλέον για μια "νέα κανονικότητα".

Με την ως άνω υπόθεση εργασίας, -που κατά την προσωπική μου άποψη δεν είναι και τόσο υπόθεση-, οι "περιορισμοί" (υπό την μορφή "αναστολής ή υπό όρους" άσκησης ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων) που εισάγονται με πράξεις της εκτελεστικής εξουσίας επαναλαμβανόμενες και καθορισμένης κάθε φορά χρονικής διάρκειας, υπό συνεχή αναθεώρηση, εξακολουθούν να έχουν τον χαρακτήρα "περιορισμών" ή μήπως βαίνουμε σε άλλες καταστάσεις; Μήπως βαίνουμε σε καταστάσεις όπου οι ατομικές και κοινωνικές ελευθερίες και τα συνταγματικώς κατοχυρωμένα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, όπως τα ξέραμε, φαίνεται να μας κουνάνε το μαντήλι του αποχαιρετισμού, καθώς πλήττονται στον πυρήνα τους, με "αιτιολογημένη αφορμή" κατά κάποιους, με

“πρόσχημα” κατ' άλλους, την διασφάλιση της δημόσιας υγείας από έναν ιό-εχθρό, που σήμερα φέρει την ονομασία Covid-19 και στο μέλλον ίσως, κατόπιν μετάλλαξης/εων, μπορεί να φέρει νέα ονομασία ή ποιός μας διαβεβαιώνει ότι δεν αποκλείεται να είναι και ένας νέος ιός; Μάλιστα ο Μάικλ Ράϊαν, του Π.Ο.Υ., δήλωσε ότι η πανδημία αυτή δεν είναι κατ' ανάγκη η χειρότερη (5).

Για όσους δε, “ξενίζονται” από την χρήση του όρου “πρόσχημα”, θα ήθελα να παραθέσω τα κατωτέρω : Εντός της ιατρικής και βιολογικής επιστημονικής κοινότητας, έχει συγκεντρωθεί σωρεία διαφορετικών απόψεων, εντελώς αντίθετων από την κρατούσα, της οποίας είμαστε αποδέκτες σε καθημερινή βάση από τα επιδοτούμενα προς τούτο ΜΜΕ και την έχουμε εμπεδώσει πλέον. Οι απόψεις αυτές δεν τυγχάνουν της ανάλογης προβολής, το αντίθετο μάλιστα. Τα κυρίαρχα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, YouTube, Facebook, Twitter κ.α., επιδίδονται σε ένα συνεχή αγώνα να τις φιμώνουν, διαγράφοντας τα σχετικά βίντεο και δημοσιεύσεις, κατά συνεχή παραβίαση του άρθρου 5Α παρ. 2 του Συντάγματος. Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και με τα ΜΜΕ, τα οποία τις προβάλλουν από ελάχιστα έως καθόλου, κατά συνεχή παραβίαση του άρθρου 5Α παρ. 1 του Συντάγματος. Οι απόψεις αυτές αφορούν είτε την ύπαρξη του συγκεκριμένου ιού (υπό την έννοια ότι δεν έχει γίνει απομόνωσή του και δεν πληρούνται τα κριτήρια Κοχ και Ρίβερς) (6), είτε για την δυνατότητα διάγνωσής του στο ανθρώπινο σώμα (βλ. περί διάγνωσής του με το PCR, ή κοινώς μοριακό τέστ) (7), -για το οποίο, οι εταιρείες που το παράγουν επισημαίνουν ότι το τεστ είναι κατάλληλο για ερευνητικούς και όχι για διαγνωστικούς σκοπούς (8), **βάσει δε των αποτελεσμάτων του γίνονται οι εισηγήσεις των γνωμοδοτικών (επιστημονικών) οργάνων και τα αποφασίζοντα (κυβερνητικά) λαμβάνουν τα “περιοριστικά” μέτρα**, μάλιστα πρόσφατα, πορτογαλικό δικαστήριο (Εφετείο στη Λισαβόνα), φέρεται να αποφάνθηκε ότι **το PCR δεν είναι αξιόπιστο τεστ για τον Sars-Cov-2** και, ως εκ τούτου, οποιαδήποτε επιβεβλημένη καραντίνα με βάση τα αποτελέσματα των δοκιμών είναι παράνομη) (9), ενώ ήδη έχουν ξεκινήσει από την Γερμανία, κατόπιν ενδελεχούς έρευνας ομάδας Γερμανών δικηγόρων, ομαδικές αγωγές για αποζημιώσεις, για τον λόγο αυτό (10)-, είτε για την θνησιμότητα και την θνητότητα λόγω αυτού (11), είτε για τον τρόπο απόδοσης των θανάτων στον ιό, βάσει ειδικού λογισμικού (12), είτε για το αν εξακολουθούν να πληρούνται οι ουσιαστικές (ιατρικής φύσεως) προϋποθέσεις για την διατήρηση της κήρυξης κατάστασης “πανδημίας” (13).

Για ένα περίπου έτος, η εκτελεστική εξουσία στην Χώρα μας, δια των οργάνων της, πυρετωδώς εργαζόμενη, με την έκδοση Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου κατ' επίκληση του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος και πλειόνων εκτελεστικών Υπουργικών Αποφάσεων λήψης μέτρων για ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ,

αναδεικνύεται και πάλι ο τρανός νικητής των τριών εξουσιών, με μία ανύπαρκτη νομοθετική, η οποία απλώς επικυρώνει με νόμο τις κατεπείγουσας φύσεως αποφάσεις της εκτελεστικής εξουσίας. Κι επειδή, καλό είναι να έχουμε ένα σημείο αναφοράς, το Σύνταγμα στο άρθρο 44 παρ. 1 ορίζει ότι : “1. Σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, να εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται στη Βουλή για κύρωση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 72 παράγραφος 1, μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή τους ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο. Αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις προαναφερόμενες προθεσμίες ή αν δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή τους, παύουν να ισχύουν στο εξής” και στο άρθρο 48 παρ. 1 ότι : “1. Σε περίπτωση πολέμου, επιστράτευσης εξαιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας, καθώς και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Βουλή, με απόφασή της, που λαμβάνεται ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, θέτει σε εφαρμογή, σε ολόκληρη την Επικράτεια ή σε τμήμα της, το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας, συνιστά εξαιρετικά δικαστήρια και αναστέλλει την ισχύ του συνόλου ή μέρους των διατάξεων των άρθρων 5 παράγραφος 4, 6, 8, 9, 11, 12 παράγραφοι 1 έως και 4, 14, 19, 22 παράγραφος 3, 23, 96 παράγραφος 4 και 97. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δημοσιεύει την απόφαση της Βουλής. Με την απόφαση της Βουλής ορίζεται η διάρκεια ισχύος των επιβαλλόμενων μέτρων, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τις δεκαπέντε ημέρες.”. Επισημαίνω δε, ότι από τα μέτρα που έχουν ληφθεί έως τώρα, στα πλαίσια πρόληψης για την αντιμετώπιση εξάπλωσης του ιού, **κάποια είναι μέτρα αναστολής άσκησης ή άσκησης υπό όρους και προϋποθέσεις ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, που αναφέρονται στο ως άνω άρθρο 48 παρ. 1 του Συντάγματος**, δηλαδή, του άρθρου 5 παρ. 4 (ελεύθερης κίνησης στη Χώρα, εισόδου και εξόδου, με την επισήμανση της ερμηνευτικής δήλωσης ότι δεν περιλαμβάνεται στην απαγόρευση η λήψη μέτρων που επιβάλλονται για την προστασία της δημόσιας υγείας ή της υγείας ασθενών, όπως νόμος ορίζει και με την επιπλέον επισήμανση της προβληματικότητας των σχετικών διατάξεων του ισχύοντος νόμου), του άρθρου 11 (της συνάθροισης) και του άρθρου 14 (ελευθερίας του λόγου) και **κάποια είναι μέτρα αναστολής άσκησης ή άσκησης υπό όρους και προϋποθέσεις ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, που δεν περιλαμβάνονται στο ανωτέρω άρθρο** [βλ. ενδ. άρθρο 5 παρ. 1 για την οικονομική ελευθερία, 5 παρ. 5 για την προστασία της υγείας και της γενετικής ταυτότητας (και δη το άρθρο πρώτο παρ. 2 περ. α΄ και β΄ του ν. 4682/2020 για υποχρεωτική υποβολή σε κλινικό και εργαστηριακό έλεγχο, υγειονομική

παρακολούθηση, εμβολιασμό, φαρμακευτική αγωγή, υποχρεωτική νοσηλεία κλπ., με απόφαση του Υπουργού Υγείας κατόπιν γνώμης του ΕΟΔΥ, αλλά και άρθρο 4 του ν. 4675/2020, που δίδει την δυνατότητα στον Υπουργό Υγείας να καταστήσει τον εμβολιασμό υποχρεωτικό), άρθρο 5Α παρ. 2 για το δικαίωμα της κοινωνίας της πληροφορίας, άρθρο 13 παρ. 2 για το δικαίωμα στην άσκηση της θρησκευτικής λατρείας].

Τα αποτελέσματα δε των μέτρων που έχουν ληφθεί, αρχίζουν να διαφαίνονται τουλάχιστον σε οικονομικό (14) και κοινωνικό επίπεδο [νέου τύπου σχέσεις εργασίας (15), υπό επιδότηση επιχειρήσεις και εργαζόμενοι, ήτοι ένα μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας εξαρτά την επιβίωσή του από τον πενιχρό κρατικό κουρβανά, αύξηση διαζυγίων (16), αύξηση αυτοκτονιών (για την Ιαπωνία έχουμε στοιχεία... (17), σημαντική αύξηση κατανάλωσης ψυχοτρόπων και ναρκωτικών ουσιών από τον ελληνικό πληθυσμό (18) και, ας μου επιτρέψετε την υιοθέτηση της διάσπαρτης άποψης για πολλούς, πολλούς θανάτους και όχι από τον Covid, ιδίως τώρα που στα δημόσια νοσοκομεία έχουμε αναστολή των τακτικών χειρουργείων (19), αλλά και από την αποφυγή νοσηλείας σε δημόσια νοσοκομεία ατόμων πασχόντων από άλλα νοσήματα (και λόγω του φόβου να μην κολλήσουν τον ιό)].

Με δεδομένα :

A) ότι η “πανδημία” είναι ένας όρος που δεν συναντάται στο νομικό κόσμο, είναι όρος της ιατρικής επιστήμης και μάλιστα διόλου ξεκάθαρος και οριοθετημένος, αν δε, υιοθετηθεί από τη νομική επιστήμη ως γεγονός ανωτέρας βίας, τούτο δεν σημαίνει ότι πρέπει να λαμβάνονται καταχρηστικές αποφάσεις που να θίγουν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, καθ' ότι θα πρέπει να υπενθυμίσω ότι με βάση το Σύνταγμα και το διεθνές δίκαιο, **ΥΠΕΡΤΑΤΟ** ανθρώπινο αγαθό είναι η **ελευθερία** (άρθρο 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, “Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα”, Άρθρο 2 “Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια”, Άρθρο 4 “Κανείς δεν επιτρέπεται να ζει υπό καθεστώς δουλείας...”),

B) μόλις τέλη του Νοέμβρη του 2020, ήτοι με πολύ μεγάλη καθυστέρηση, ο Π.Ο.Υ., όργανο κατεξοχήν υπεύθυνο για την θέση των χωρών του πλανήτη (που δέχθηκαν να τεθούν) σε κατάσταση πανδημίας, ανακοίνωσε το πλάνο για την διερεύνηση της προέλευσης αυτής (20),

Γ) το ποσοστό των θανάτων που αποδίδεται στον ιό, **με διαγνωστικά μέσα, επιεικώς εν αμφιβολία ως προς τα αποτελέσματά τους**, αξιολογείται ως πολύ σοβαρότερο από το ποσοστό θανάτων από άλλους ιούς (HIV), την ελονοσία, τον καρκίνο, τα καρδιακά νοσήματα, τον διαβήτη, την κοινή γρίπη, ... κ.α., όταν οι θάνατοι από τις αιτίες αυτές είναι παρασάγγας πολλαπλάσιοι στατιστικά (21),

Δ) του ενός περίπου έτους πειθαναγκαστικού, κατά μεγάλα διαστήματα, εγκλεισμού και

υποβολής σε συνεχείς και ανανεούμενους “περιορισμούς” ατομικών ελευθεριών και συνταγματικών δικαιωμάτων,

Ε) του εμπειρικού παραδείγματος ότι άλλες χώρες (π.χ. Ελβετία στην δεύτερη φάση πανδημίας) έχουν τον ίδιο αριθμό κρουσμάτων και θανάτων, χωρίς ούτε καν να διανοηθούν να λάβουν τα μέτρα που λήφθηκαν στην Χώρα μας (22),

δικαιούμαι να διερωτώμαι, έχοντας κατά νου πάντα και την συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας :

Υπάρχουν μελέτες που έχουν δείξει την αποτελεσματικότητα των ληφθέντων στην Χώρα μας μέτρων (περί περιορισμού, αναστολής και τελικά κατάλυσης των ατομικών μας ελευθεριών); Υπάρχουν μελέτες που βεβαιώνουν ότι το πρόβλημα που δημιουργεί ο υποχρεωτικός εγκλεισμός είναι μικρότερο του προβλήματος που προσπαθεί να λύσει; Και αν ναι, γιατί δεν δημοσιεύονται;

Υπάρχει υπεύθυνη ενημέρωση γιατί θανόντες με βαριά υποκείμενα νοσήματα και με Covid-19 καταγράφονται ως θάνατοι **από** Covid-19, με αυτόθροη συνέπεια να αυξάνονται τα ποσοστά που αποδίδονται στον ιό (και ότι αυτό συνεπάγεται);

Υπάρχει υπεύθυνη ενημέρωση για τους θανάτους που έχουν επέλθει έως τώρα από τον αναγκαστικό εγκλεισμό μας και την αποφυγή νοσηλείας σε δημόσια νοσοκομεία ατόμων πασχόντων από άλλα νοσήματα;

Υπάρχουν μελέτες για τις πιθανές επιπτώσεις στην ψυχολογία όλων μας και ειδικά των μικρών παιδιών, λόγω της κοινωνικής αποστασιοποίησης και της δημιουργίας ενοχών ότι είμαστε ατομικά υπεύθυνα και εμείς και τα παιδιά, για το αν θα αρρωστήσει ο παπούς και η γιαγιά εξαιτίας μας;

Έχει καταγραφεί το έως τώρα μέγεθος της οικονομικής και κοινωνικής καταστροφής που έχει επέλθει από την εφαρμογή των μέτρων;

(Εξ όσων γνωρίζω, τα ως άνω θέματα δεν έχουν διερευνηθεί, ώστε να αποτελέσουν αντικείμενο υπεύθυνης πληροφόρησης του ελληνικού λαού).

Και, τέλος, πώς θα προστατευθεί ο κάθε Έλληνας πολίτης (ο ήδη και εν δυνάμει κατεστραμμένος, ο ήδη και εν δυνάμει θιγόμενος) από τα ίδια του τα πολιτειακά όργανα, τα οποία κάνουν εκτενή και συνεχόμενη χρήση του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος **ή**

Άλλως, πώς είναι δυνατόν να διασφαλισθεί η λειτουργία ενός **Κράτους Δικαίου**, όταν αναδεικνύονται, **δικαίω ανάγκης**, δοτά γνωμοδοτικά όργανα (βλ. ΕΟΔΥ, Εθνική επιτροπή προστασίας της δημόσιας υγείας έναντι του κορωνοϊού, ΕΕΔΥ) είτε σε κυρίαρχους συνδιαμορφωτές λήψης αποφάσεων (αν και ουδέποτε εξελέγησαν) είτε σε άλλοθι νομιμοποίησης των αποφάσεων των αποφασιζόντων οργάνων (που ναι μεν εξελέγησαν, αλλά δεν λογοδοτούν στο εκλογικό σώμα, υπό την πεπατημένη οδό της επίκλησης

πολιτικών και μόνον ευθυνών), αποφάσεων που έχουν άμεσες και **μακροπρόθεσμες** επιπτώσεις στις ζωές όλων μας;

Τούτο ιδίως, όταν ουδείς εξ ημών των απλών πολιτών έχει την απαιτούμενη **πολύπλευρη** (και όχι μονομερή) πληροφόρηση στα επιστημονικά δεδομένα που αποτελούν την βάση της λήψης των αποφάσεων της εκτελεστικής εξουσίας [να υπενθυμίσω ότι φορείς των οργάνων αυτών απέκτησαν μόνιμη παρουσία και λόγο και μάλιστα με χρηματοδότηση των ΜΜΕ με σημαντικά κονδύλια από τους φόρους μας];

Όταν ουδείς εξ ημών των απλών πολιτών έχει το δικαίωμα ελέγχου ή αμφισβήτησης των γνωμοδοτήσεων των ως άνω οργάνων [να υπενθυμίσω ότι οι φορείς των οργάνων αυτών έχουν πολλαπλώς υποπέσει σε εμφανείς αντιφάσεις (πχ. άλλοτε η μάσκα πλήττει την υγεία μας και άλλοτε μας προστατεύει από τον ιό), οι απόψεις τους έχουν δημιουργήσει ένα status **μόνιμα καλλιεργούμενου φόβου** για την ζωή μας και απειλής της από τους συνανθρώπους μας, την ίδια στιγμή που ανεγείρονται διάφορα **ηθικής τάξεως** ζητήματα, όπως ότι κάποιοι εκ των επιστημόνων που τα απαρτίζουν έχουν, **νομίμως επισημαίνω**, γίνει αποδέκτες διόλου ευκαταφρόνητων χρηματικής φύσεως δωρεών, από κολοσσούς-φαρμακευτικές εταιρείες (23)].

Και μετά την θέση των ως άνω ερωτημάτων, στα καθ' ημών.

Η προσφυγή στην δικαιοσύνη, που αποτελεί το ύστατο καταφύγιο του πολίτη, πώς λειτουργεί υπό τις ως άνω συνθήκες; Κατά την γνώμη μου, τουλάχιστον σε επίπεδο διοικητικής δικαιοσύνης, αποδεικνύεται εκ των πραγμάτων άνευ σημασίας. Οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί από την Επιτροπή Αναστολών του ΣτΕ, δηλαδή οι 49 και 60 (Τμήματος, για την απαγόρευση πράξεων λατρείας κατά το διάστημα από 16/3 έως 30/3/2020 και για τον περιορισμό κυκλοφορίας των πολιτών έως 27-4-2020), 172/2020 (για τα μέτρα απαγόρευσης κυκλοφορίας οχημάτων στον Πόρο από 26-6 έως 31-8-2020, όπου το Δικαστήριο δομεί την αιτιολογία του ιδίως στην βλάβη των αιτούντων και παρεμπιπτόντως μόνον αναφέρεται στους λόγους που επέβαλαν την έκδοση των πράξεων, που ανάγονται στην προστασία της δημόσιας υγείας και συνίστανται στη μείωση του κινδύνου διασποράς του Covid-19), 256/2020 (για την εκλογή αιρετών εκπροσώπων στα Υπηρεσιακά Συμβούλια των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης), 262-3/2020 (για την απαγόρευση υπαίθριων συναθροίσεων άνω των 4 ατόμων στις 17-11-2020), 1-3/2021 (Ολομελείας, για την αναστολή τέλεσης κάθε είδους λειτουργιών, για το διάστημα από 13-12-2020 έως 7-1-2021, για την παρουσία έως 25 πιστών στις θρησκευτικές τελετές 25/12/2020, της 1/1/2021 και της 6/1/2021), **καταδεικνύουν εμφανέστατα το πρόβλημα, υπό την έννοια ότι οι “εξαιρετικές περιστάσεις”**

επαρκούν για να αποτελέσουν την αιτιολογία απόρριψης των αιτήσεων αναστολής των πολιτών. Δεν υποστηρίζω ότι το Δικαστήριο θα μπορούσε να αποφανθεί διαφορετικά, αντιθέτως, με βάση το νομοθετικό και δικονομικό πλαίσιο (περί πρόδηλης βασιμότητας του κυρίου ένδικου βοηθήματος και, συνακόλουθα, μη εξέτασης της αρχής της αναλογικότητας στο στάδιο της αναστολής), το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να αποφανθεί διαφορετικά (εκτός αν μεταβάλλει άρδην, την παγίως διαμορφωθείσα νομολογία του).

Στην πράξη και κατ' ουσίαν, όμως, τούτο σημαίνει ότι **υφισταμένων ή μη των ουσιαστικών προϋποθέσεων συνδρομής εξαιρετικών περιστάσεων, αυτές δεν μπορούν να ελεγχθούν δικαστικά, ούτε σε επίπεδο αναστολής, αλλά ούτε και σε επίπεδο ουσίας (περί ής κατωτέρω), καθότι, κατά τον χρόνο εκδίκασης των κυρίων ενδίκων βοηθημάτων έχουν ήδη παύσει να ισχύουν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις που επιβάλλουν τα μέτρα και η αρχή της αναλογικότητας παραμένει ευχολόγιο, διατυπωμένο στο άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος.**

Μια πρόχειρη επισκόπηση της νομολογίας, νομίζω ότι θα καταστήσει σαφέστατο τον προβληματισμό μου. Το Δικαστήριο, στις δύο πρώτες υποθέσεις (επί των οποίων οι 49 και 60/2020 αποφάσεις), αφού έλαβε υπόψη ότι : α) τα μέτρα λήφθηκαν για “εξαιρετικούς λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο εξαπλώσεως του κορωνοϊού”, β) τον προσωρινό χαρακτήρα τους και την εύλογη διάρκειά τους, γ) ότι **δεν προέκυπτε επί του παρόντος, ότι υφίστατο δυνατότητα να ληφθούν και εφαρμοσθούν αμέσως άλλα μέτρα για την αποτελεσματική προφύλαξη της δημόσιας υγείας** και δ) λόγω της συνδρομής επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος, δεν χορήγησε αναστολή εκτέλεσης κατ' άρθρο 52 παρ. 6 εδάφιο δεύτερο του π.δ/τος 18/1989. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η 256/2020 απόφαση λήφθηκε υπόψη ότι “είναι παγκοίμως γνωστό ότι το χρονικό διάστημα εντός του οποίου οφείλει να διενεργηθεί η εκλογή αυτή (αρχές Νοεμβρίου) χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα υψηλή έξαρση της πανδημίας αυτής και, για τον λόγο αυτόν, έχουν ληφθεί έκτακτα περιοριστικά μέτρα προστασίας από τη διασπορά του κορωνοϊού COVID-19 με ανά τακτά χρονικά διαστήματα εκδιδόμενες και κλιμακούμενες ως προς την έκταση και την ένταση των μέτρων υπουργικές αποφάσεις”. Στις δύο επόμενες (επί των οποίων οι 262 και 263/2020 αποφάσεις της Ολομελείας) μνημονεύεται η “Ημερήσια έκθεση επιδημιολογικής επιτήρησης λοίμωξης από τον νέο κορωνοϊό (COVID-19)”, η οποία δημοσιεύεται καθημερινά στον οικείο ιστότοπο του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας - ΕΟΔΥ και, επιπλέον λαμβάνεται υπόψη και ότι “...η ένταση πίεσης του Εθνικού Συστήματος Υγείας βαίνει και έως την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως συνεχώς αυξανόμενη” αλλά και η από 4-11-2020 ομόφωνη γνώμη της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας της Δημόσιας Υγείας (ΕΕΔΥ), ενώ, το εξαιρετικά σημαντικό δεδομένο που είχε

τεθεί με τις 49 και 60/2020 αποφάσεις (του ότι δεν προκύπτει ότι υφίσταται δυνατότητα λήψης άλλων αποτελεσματικών μέτρων επί του παρόντος), δεδομένο που κατά την γνώμη μου συνδέεται με την αρχή της αναλογικότητας, ατυχώς, εγκαταλείφθηκε από τις ως άνω αποφάσεις, αν και επαναλαμβάνεται ο όλως προσωρινός χαρακτήρας και η υπό τα δεδομένα (των εξαιρετικών περιστάσεων για την τρέχουσα επιδημιολογική επιβάρυνση της χώρας) προσωρινή και εύλογη διάρκεια των μέτρων. Τέλος, με τις 1-3/2021 αποφάσεις του το Δικαστήριο αναφέρει ότι το προσβαλλόμενο μέτρο ελήφθη "...κατόπιν επαναξιολογήσεως των επιδημιολογικών δεδομένων, για τους ίδιους εξαιρετικούς λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο της περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 (βλ. αποσπάσματα πρακτικών των 10.12.2020 και 14.12.2020 της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας της Δημόσιας Υγείας έναντι του κορωνοϊού COVID-19, που αναγράφονται στο προοίμιο της προσβαλλόμενης κοινής υπουργικής απόφασεως υπό στοιχ. 7, και το απόσπασμα πρακτικού της 10.12.2020 της Επιτροπής Αντιμετώπισης Εκτάκτων Συμβάντων Δημόσιας Υγείας από Λοιμογόνους Παράγοντες)".

Σε επίπεδο εκδίκασης τακτικού ένδικου βοηθήματος, να σημειώσω την 1294/2020 απόφαση του ΣτΕ επί αιτήσεως ακυρώσεως (σημ. η αίτηση αναστολής απερρίφθη με την ΕΑΣΤΕ 49/2020), που συζητήθηκε στις 26-5-2020 και στρεφόταν κατά της 2867/Υ1/16-3-2020 Κ.Υ.Α. των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Υγείας, με τίτλο "Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης της τέλεσης κάθε είδους λειτουργιών και ιεροπραξιών στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας από 16-3-2020 έως 30-3-2020" (Β' 872/16-3-2020) και της Δ1α/ΓΠ.οικ. 21285/28-3-2020 κοινής αποφάσεως των ίδιων Υπουργών (Β' 1082/29-3-2020), με την οποία παρατάθηκε η ισχύς της έως τις 11-4-2020. Το Δικαστήριο **κατήργησε την δίκη** ως προς τις ως άνω αποφάσεις **και ως προς τις υπουργικές αποφάσεις που εκδόθηκαν μετά την άσκηση της αίτησης ακύρωσης** [δηλ. τις i) Δ1α/ΓΠ.οικ. 23093/6-4-2020 κ.υ.α. (Β' 1178/6-4-2020), με την οποία επιβλήθηκε όμοιο απαγορευτικό μέτρο για την χρονική περίοδο από 12-4-2020 έως 20-4-2020. Η ισχύς της ανωτέρω κ.υ.α. παρατάθηκε έως τις 28-4-2020 με την Δ1α/ΓΠ. οικ. 25763/16-4-2020 κ.υ.α. (Β' 1471/16-4-2020) και έως τις 3-5-2020 με την Δ1α/ΓΠ.οικ. 27283/28-4-2020 κ.υ.α. (Β' 1628/28-4-2020) και ii) Δ1α/ΓΠ.οικ. 27807/2-5-2020 κ.υ.α. (Β' 1643/2-5-2020) περί επιβολής ομοίου απαγορευτικού μέτρου με χρονική ισχύ από 4-5-2020 έως 16-5-2020] **λόγω λήξης της ισχύος τους και μη διαπιστούμενου ιδιαίτερου εννόμου συμφέροντος για την συνέχιση της δίκης**. Περαιτέρω, το Δικαστήριο, αναφορικά με την εκδοθείσα μεταγενεστέρως Δ1α/ΓΠ.οικ. 29519/12-5-2020 κ.υ.α. (Β' 1816/12-5-2020), ισχύουσα για το χρονικό διάστημα από 17-5-2020 έως 5-6-2020, με την οποία επιτράπηκε η τέλεση λειτουργιών και κάθε είδους θρησκευτικών τελετών υπό όρους, οι οποίοι αφορούν

κυρίως τον αριθμό των προσώπων που μπορούν να συμμετέχουν σε λατρευτικές πράξεις εντός των θρησκευτικών χώρων, **κατά πλειοψηφία κατήργησε την δίκη, κρίνοντας** ότι “...η απόφαση αυτή, η οποία ισχύει από 17-5-2020 έως 5-6-2020 και δεν συνιστά αντικατάσταση ή τροποποίηση της αμέσως προηγούμενης πράξεως, η ισχύς της οποίας είχε λήξει στις 16-5-2020, διαφέρει, εν πάση περιπτώσει, ουσιωδώς κατά περιεχόμενο από τις προηγούμενες αποφάσεις, καθόσον δεν απαγορεύει τη λειτουργία των θρησκευτικών χώρων, αλλά την επιτρέπει υπό όρους σχετικούς, κυρίως, με τον αριθμό των προσώπων που μπορούν να εισέρχονται και να παραμένουν στους χώρους λατρείας κατά τη λειτουργία τους, με συνέπεια το αντικείμενο της δίκης να διαφοροποιείται ουσιωδώς από το αρχικό ως προς τις νομικές και πραγματικές προϋποθέσεις του”. Ωστόσο, δεν πρέπει να μας διαφεύγει της προσοχής η διατύπωση **της μειοψηφίας**, κατά την οποία “Η από 25-2-2020 πράξη νομοθετικού περιεχομένου προβλέπει προς τον σκοπό αντιμετώπισης της πανδημίας τα μέτρα αυτά, που έχουν ως στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας από την συγκεκριμένη πανδημία, η δε χρονική τους διάρκεια, καθώς και η ένταση των περιορισμών που εισάγουν, εξαρτώνται από την εκάστοτε μεταβαλλόμενη κατάσταση που χρήζει προστασίας. Εν όψει αυτών τα εν λόγω μέτρα υπόκεινται σε συνεχή αναθεώρηση, με αποτέλεσμα, κάθε πράξη της οποίας η ισχύς λήγει, είτε να παρατείνεται είτε - στο πλαίσιο της ίδιας ανάγκης προστασίας της δημόσιας υγείας - να αντικαθίσταται από άλλη πράξη που επιβάλλει διαφορετικά μέτρα. Εφόσον δε τα μέτρα αυτά, έστω και ηπιότερου χαρακτήρα, εξακολουθούν να είναι δυσμενή για τους αιτούντες, πρέπει να θεωρηθεί ότι η νέα πράξη εκδίδεται σε αντικατάσταση της προηγούμενης που έληξε, με συνέπεια να μπορεί να συνεχισθεί η δίκη κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989”. **Φρονώ ότι η μειοψηφία καταδεικνύει το πρόβλημα που αναδεικνύεται και συνδέεται άμεσα με τον προβληματισμό που διατυπώνω στο παρόν άρθρο.**

Με δεδομένο ότι τα μέτρα που λαμβάνονται είναι πάντοτε “εύλογης χρονικής διάρκειας”, καθόσον τα αποφασίζοντα της εκτελεστικής εξουσίας όργανα μεριμνούν (και θα μεριμνούν) να λαμβάνουν τις γνωμοδοτήσεις των ειδικών επιστημονικών οργάνων πριν την υιοθέτησή τους και, φυσικά, μεριμνούν (και θα μεριμνούν) κάθε φορά τα λαμβανόμενα μέτρα (περιορισμού των ελευθεριών) να είναι κατά περιεχόμενο και ολίγον τι διαφορετικά, τα τελευταία τούτα θα εκφεύγουν παγίως του ακυρωτικού δικαστικού ελέγχου, **διερρωτώμαι, ΠΟΙΟΣ, εν τέλει ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΛΕΓΧΕΙ** τα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας για τα μέτρα που λαμβάνουν, κατ' επίκληση των έκτακτων εξαιρετικών περιστάσεων και **ΠΟΙΟΣ και ΠΩΣ ΕΛΕΓΧΕΙ** τα γνωμοδοτικά όργανα που τις εισηγούνται στα αποφασίζοντα;

Εν κατακλείδι, πολύ φοβούμαι ότι οι ιστορικές αναλογίες επαναλαμβάνονται για ακόμη

μία φορά, πολύ φοβούμαι ότι ο τίτλος του παρόντος ισχύει και θα ισχύει, θα μας συνοδεύσει δε εις βάθος χρόνου, ελπίζω και εύχομαι, για το καλό των παιδιών μας, όχι δια βίου και πολύ φοβαύμαι ότι όλοι μας θα καταστούμε έρμια αποφάσεων που λαμβάνονται (ακόμη μία φορά) για μας, χωρίς εμάς, ελπίζοντας ότι τα εκάστοτε όργανα που τις λαμβάνουν, έχουν το ηθικό διαμέτρημα να τις λαμβάνουν με γνώμονα **το συμφέρον της κοινωνίας και μόνον**. Πλην όμως, **το συμφέρον αυτό δεν το ξέρει κανείς καλύτερα, εξόν από την ίδια, την υπεύθυνα και πολύπλευρα πληροφορημένη κοινωνία**.

Ασπασία Καλαφάτη, Εφέτης Δ.Δ.

- (1). <https://enromiosini.gr/arthrografia/%ce%b2%ce%b9%cf%89%ce%bd%ce%bf%cf%85%ce%bc%ce%b5-%cf%84%ce%b7%ce%bd-%ce%b5%cf%80%ce%bf%cf%87%ce%b7-%cf%84%ce%b7%cf%82-%ce%bd%ce%b5%ce%b1%cf%82-%ce%ba%ce%b1%ce%bd%ce%bf%ce%bd%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%b9/>
- (2). <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=364831> και <https://www.tanea.gr/2018/05/03/greece/ayksanontai-katakoryfa-oi-aytoktonies-stin-ellada/> και https://www.youtube.com/watch?v=MYEzt33DvMA&t=2s&ab_channel=InstituteofPublicHealth-ACG
- (3). <https://edd.gr/images/conferences/akalafati.pdf>
- (4). <https://www.kathimerini.gr/1090502/article/epikairothta/kosmos/poy-h-pandhmia-toy-korwnoiy-8a-diarkesei-poly-kaio> και <https://www.in.gr/2020/08/25/health/health-news/ta-zisoume-polla-xronia-ton-koronaio-ti-fovountai-se-ti-elpizoun-oi-epistimonas/> και <https://www.naftemporiki.gr/story/1598935/poy-as-to-apodextoume-o-koronoios-mporei-na-mi-fugei-pote> και <https://www.skai.gr/news/world/o-koronoios-irthe-gia-na-meinei-to-mellon-tis-pandimias-ki-oi-agnostoi-paragontes> και <https://www.naftemporiki.gr/story/1652202/rosos-epistimonas-ta-antisomata-eksafanizontai-se-xrono-rekoro-ios-einai-edo-gia-na-meinei> και <https://www.larissapress.gr/2020/12/24/ellinas-erevntis-metallaxeis-tha-ginontai-synecheia-den-glitonoume-gia-2-chronia/>
- (5). (<https://www.iefimerida.gr/kosmos/poy-kosmos-etoimos-pandimia-koronoioy-teleytaia>).
- (6). The Contagion Myth: Why Viruses (including “Coronavirus”) are not the cause of disease, by Thomas S. Cowan, MD and Sally Fallon Morell, Publisher Skyhorse και Virus Mania : How the Medical Industry Continually Invents Epidemics, Making Billion-Dollar Profits At Our Expense, by Torsten Engelbrecht and Claus Cohnlein, Publisher Trafford Publishing και MD Andrew Kaufman (<https://questioningcovid.com/>) και PhD Stefan Lanka <https://medium.com/@caseyburridge8/debunking-covid-1-do-viruses-cause-disease-544a522992f>
- (7). <https://cormandrosthenreview.com/report/?fbclid=IwAR2daHOkgkeMAc7xiJ8ynUCT0avJm0Ug0-oiViUMFbp5SC4e40fjCOIhWvc> και <https://www.bmj.com/content/371/bmj.m4916> και <https://off-guardian.org/2020/11/17/covid19-evidence-of-global-fraud/> και <https://emperorsclothes.gr/covid-19/7115/> και <https://www.rcreader.com/commentary/questioning-unreliable-pcr-testing-is->

hardly-trivial

- (8). <https://www.creative-diagnostics.com/pdf/CD019RT.pdf> και <https://www.creative-biogene.com/products/pcr-diagnostic-kits.html>
- (9). <https://bankingnews.gr/index.php?id=531864>
- (10). <https://emperorsclothes.gr/video/6925/>
- (11). https://www.who.int/bulletin/online_first/BLT.20.265892.pdf και <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/eci.13222>
- (12). https://www.youtube.com/watch?v=Ow6cYNH0lwY&feature=share&fbclid=IwAR1pOpIFgCZe07kDtaTZGYveimypwNlc_IpUTLGctTu1GHeVazx0_R6HwrU&ab_channel=%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CF%82%CE%9A%CF%8C%CE%BA%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%B7%CF%82-%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%822
- (13). <https://www.thehindubusinessline.com/news/science/former-pfizer-chief-claims-covid-19-pandemic-effectively-over-no-need-for-any-vaccine/article33198549.ece#>
- (14). <https://www.dw.com/el/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CE%BA%CE%BF%CF%81%CF%89%CE%BD%CE%BF%CF%8A%CF%8C-%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AF%CE%B1-%CF%87%CF%81%CE%AD%CE%BF%CF%85%CF%82/a-55667726> και https://www.businessdaily.gr/oikonomia/34188_anatrepei-tis-problepseis-i-pandimia-gia-tin-anaptyxi-tis-eyrozonis
- (15). <https://lawyermagazine.gr/covid-19-kai-ergasiakes-sxeseis/>
- (16). <https://www.tanea.gr/2020/12/12/greece/i-xronia-ton-diazygion-i-karantina-apogeiose-tous-dialymenous-gamous/>
- (17). <https://www.cnn.gr/focus/story/244925/to-syndromo-tis-iaponias-o-minas-poy-oi-aytoktonies-xeperasan-toys-thanatoys-apo-covid-19-gia-to-2020>
- (18). <https://dimpenews.com/?s=Marie-Estelle+Dupont+>
- (19). <https://www.tanea.gr/2020/10/31/greece/koronaioi-anastoli-taktikon-xeirourgeion-sto-80-anakoinose-o-xardalias/>
- (20). <https://www.skai.gr/news/ygeia/telika-apo-pou-proekypse-o-koronoios-oi-ereynes-pou-kai-oi-ektimiseis>
- (21). <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1108171/umfrage/todesfaelle-aufgrund-des-coronavirus-covid-19-in-der-schweiz-nach-altersklasse/> και <https://de.statista.com/themen/6018/corona/>
- (22). <https://www.worldometers.info/gr/>
- (23). <https://eretikos.gr/epithesi-tragka-se-tsiodra-sypsa-kontozamani-kai-polyethnikes-farmakoy/314883>